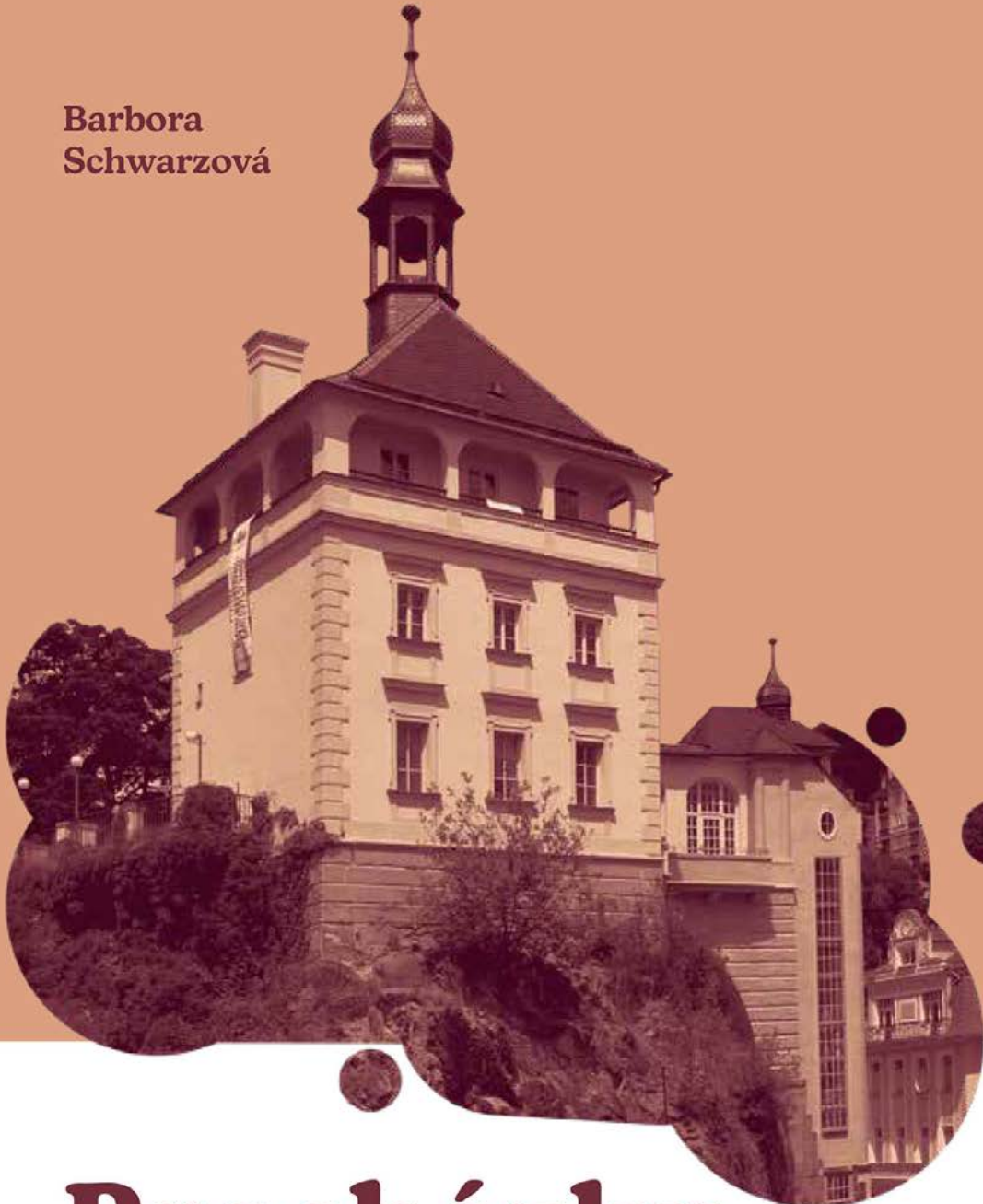

Barbora
Schwarzová

Procházký Karlovými Vary

nastole

Procházky Karlovými Vary

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Barbora Schwarzová

Procházky Karlovými Vary – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Procházky Karlovými Vary

© Barbora Schwarzová, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-7448-393-6

ISBN e-knihy 978-80-7448-427-8 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7448-428-5 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7448-413-1 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Barbora
Schwarzová

Procházky Karlovými Vary

Chcete, aby příběh této skvělé knihy pokračoval i potom, co ji dočtete? Tak ji pusťte dál do světa! Vše potřebné se dozvíte na **www.restorio.cz**.

Albatros Media podporuje udržitelný rozvoj, který vrací použitým věcem smysl. On-line antikvariát Restorio vaše knihy odkoupí a zaplatí vám ihned – nečekáte, až se prodají. Získané peníze si můžete nechat, nebo si vyberete charitu, kterou jimi podpoříte. Vtom případě navýší Restorio částku o 20 %.

Obsah

Největší salón Evropy pod širým nebem	10
Slavné budovy, slavní návštěvníci	46
Karlovarskou terapeutickou krajinou	72
Karlovarské pohledy	90
Od výšin k odpočinku	110
Karlovarským Westendem	128
Tipy, které se do Procházek Karlovými Vary nevešly	152

Slovo autorky

Karlovy Vary jsou městem plným historie, architektonických skvostů a jedinečné atmosféry. Tento průvodce vás provede šesti tematickými trasami, které vám umožní objevovat město krok za krokem. Každá trasa je doplněna přehlednou mapou, historickými zajímavostmi a fakty, které dodají vašim procházkám nový rozměr.

Knihla je připravena tak, abyste ji mohli využít podle svých možností a zájmů – můžete absolvovat jednotlivé trasy postupně, nebo si vybrat jen ta místa, která vás nejvíce lákají. Díky krásným fotografiím se můžete naladit na atmosféru města ještě před cestou nebo si je prohlédnout zpětně jako připomínku navštívených míst. Ať už se do Karlových Varů vydáváte poprvé, nebo je dobře znáte, tento průvodce vám pomůže objevit jejich skryté kouzlo a bohatou minulost.

Procházkou Karlovými Vary jsou knihou, která může sloužit nejen návštěvníkům města, kteří jsou zde poprvé, ale i pravidelní hosté a místní si u ní mohou připomenout některé události nebo se možná i dozvědět něco nového.

Dostala jsem příležitost napsat nového průvodce mým milovaným městem a udělala mi velkou radost. Celý svůj dospělý život pracuji v cestovním ruchu a naviguji turisty všemi možnými směry. Vložit tedy nabyté zkušenosti do psané formy byla výzva, a proto doufám, že si připravené procházky užijete a pomohou vám vidět Vary zase z trochu jiného úhlu. A nejde jen o procházky – jde také o příběhy, zážitky a pocity, které vás budou cestou provázet.

Osobně mám Karlovy Vary nejraději na podzim, kdy místní lesy září všemi možnými barvami, ale věřím, že je možné najít jejich krásu v každém ročním období.

01

Největší salón Evropy pod širým nebem

Délka: 1,2 km, stoupání: 7 m, klesání: 5 m

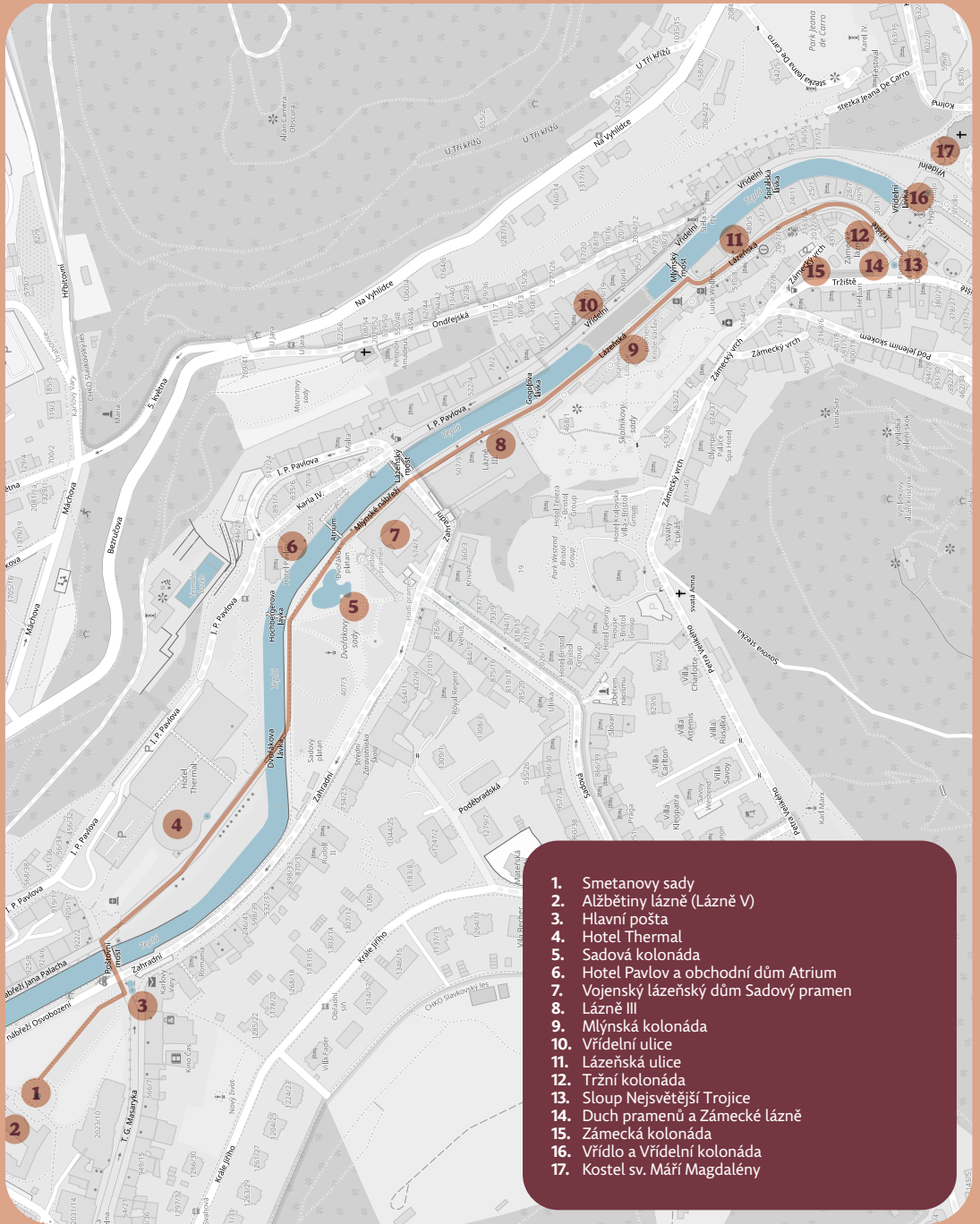
Náročnost: Bezbariérová trasa

Čas: cca 2 hod.

Začátek: Hlavní pošta

Konec: kostel sv. Máří Magdaleny

Vydejme se na cestu lázeňským centrem Karlových Varů. Na cestě můžete ochutnat prameny, kochat se historickou městskou krajinou a hlavně proniknout do tajemné historie nejznámějších českých lázní.

1. Smetanovy sady
2. Alžbětina lázeň (Lázně V)
3. Hlavní pošta
4. Hotel Thermal
5. Sadová kolonáda
6. Hotel Pavlov a obchodní dům Atrium
7. Vojenský lázeňský dům Sadový pramen
8. Lázně III
9. Mlýnská kolonáda
10. Vřídelní ulice
11. Lázeňská ulice
12. Tržní kolonáda
13. Sloup Nejsvětější Trojice
14. Duch pramenů a Zámecké lázně
15. Zámecká kolonáda
16. Vřídlo a Vřídelní kolonáda
17. Kostel sv. Máří Magdalény

Salón pod širým nebem

Vítejte v Karlových Varech!

Karlovy Vary bývají označovány jako „největší salón Evropy pod širým nebem“ a ve své historii se těšily přízni královských rodin, evropských státníků, šlechty i významných umělců. Charakteristickým prvkem města je fenomén Vřídla, připomínající gejzír, který poskytuje termální vodu unikátního složení. Město také proslulo svými pokrokovými balneologickými postupy a pozoruhodným architektonickým komplexem lázní. Lázeňská čtvrť, rozprostírající se kolem četných horkých pramenů vyvěrajících v údolí řeky Teplé, se vyznačuje bohatou historickou a secesní architekturou.

Okolní lázeňskou krajinu charakterizují terasovité strany údolí, extravagantní vily, promenády a stezky či rozhledny. „Pitná kúra“ dnes není nikde zřetelnější než na překrásných kolonádách, kde lze vidět mnoho každodenních návštěvníků, pijících z tradičních porcelánových lázeňských pohárků. A my se na to všechno půjdeme podívat.

Karlovy Vary – pohled na město

Městská zeleň

Začneme ve více než 100 let starých Smetanových sadech – městském parku ve francouzském stylu, který vznikl na přelomu let 1905–1906. Předtím se zde nacházel park císaře Františka Josefa I. a také městská stromová školka. Protože bude chvíli na co koukat, můžeme využít jednu z parkových laviček a posedět ve stínu aleje velkolistých lip.

Při vstupu do parku stojí od roku 1906 krásná budova Alžbětiniých lázní (Elisabethbad), známých od roku 1918 také jako Lázně V. V té době totiž vznikl systém číslování lázeňských budov. Pozorné oko architekta postřehne, že zatímco střecha tohoto domu je novobarokní, fasáda už je secesní. To proto, že v době vzniku lázní bylo využití secesního stylu stále populárnější, takže architekt budovy, ředitel karlovarského stavebního ústavu Franz Drobny, zpracoval projekt tak, aby vyhovoval aktuálním požadavkům a modernímu vzhledu. Balneoprovoz je pojmenován podle císařovny Alžběty Bavorské (Sissi), jejíž jméno dnes nesou i některé procedury zde nabízené. Lázně se dnes snaží udržet krok s dobou, a tak probíhají průběžné rekonstrukce.

Ažbětiny lázně (Lázně V)

Před parkem je výrazná žulová kašna se skleněným sloupem, která pochází z dílny malíře Břetislava Kubíčka a architekta Jana Samce mladšího. Kašnu zdobí citát T. G. Masaryka „Mravnost – lidskost musejí býti cílem každého jednotlivce a národa. Zvláštní národní etiky není.“ Kašna od roku 2005 vyznačuje hranici mezi obchodní a lázeňskou částí města.

Hlavní pošta

Honosná rohová budova ve stylu německé renesance byla postavena mezi lety 1900–1903 podle návrhu Friedricha Setze, významného architekta pošt rakousko-uherské monarchie. Budova patřila ve své době mezi nejmodernější poštovní zařízení v celém Rakousku-Uhersku. Objekt dodnes slouží jako hlavní pošta a řadí se mezi chráněné státní památky. Určitě si všimnete čtyř alegorických soch. Uhodnete, která z nich co značí? Jedná se o zobrazení čtyř různých druhů dopravní komunikace, které sehrávaly klíčovou roli v poštovních službách. **Telegraf** byl tehdejší nejmodernějším a nejrychlejším spojením na dlouhé vzdálenosti. **Železniční doprava** umožnila rychlejší a efektivnější distribuci po celé Evropě. Socha zobrazující **lodní dopravu** připomíná důležitost mezinárodní a mezikontinentální dopravy. A poslední, ale ne nedůležitá, je samotná **pošta**, jež připomíná historickou důležitost spojení mezi lidmi a komunikaci mezi obchodními partnery.

Hlavní pošta

Brutalistická perla

Dál vede cesta přes Poštovní most a pak doprava po schodech dolů. Před námi se tyčí **hotel Thermal**. Brutalistická budova, která má seshora připomínat kameru, vznikla podle návrhu manželů Věry a Vladimíra Machoninových. Dříve zde stával blok třiceti secesních budov, jako byly například hotel Alice, škola Komenického a Mattoniho vila. Všechny tyto budovy byly během 60. a 70. let 20. století zdemolovány, aby udělaly místo stavbě tohoto významného lázeňského hotelu. Slavnostní otevření se konalo v roce 1977, a tak se v hotelu s kapacitou 533 lůžek mohl konečně konat Mezinárodní filmový festival, který je s hotelem Thermal neodmyslitelně spjatý. Po sametové revoluci nastaly hotelu krušné časy. Dodnes je spojován s necitlivou výstavbou komunistického režimu, a tak se stále ozývají hlasy, které ho kritizují. Vlastníkem hotelu je dnes Ministerstvo financí České republiky, které zahájilo čtyřletou rekonstrukci v roce 2019. Ta měla snížit energetickou náročnost budovy. Od roku 2021 je také znovu přístupný venkovní bazén s výhledkou na město, který nabízí jedinečnou možnost koupele ve vřídelní vodě.

Mezi hotelem Thermal a řekou Teplá leží betonový „plácek“, na kterém se během roku konají food festivaly, trhy a je využíván i k dalším akcím, jako jsou např. koncerty.

Hotel Thermal

Blanenský pavilon

Vydáme se přes most ke **Dvořákovým sadům**. Dříve zde byly zahrady fotografa Wintera, které ale město odkoupilo za 300 000 zlatých a v roce 1878 byl zpřístupněn nový městský park, jehož plán připravil umělecký zahradník Jan Hahmann. Začátkem lázeňské sezóny roku 1974 byl park renovován a doplněn o pomník Antonína Dvořáka – a na počest známého skladatele nese jeho jméno. V parku nalezneme kromě této sochy i jiná umělecká díla. Na jezírko shlíží Rusalka, u Sadové kolonády stojí Dívka s džbánem a v samotné kolonádě je umístěná socha bohyně zdraví a čistoty Hygie (také Hygieie). Sadová kolonáda je ozdobou Dvořákových sadů. Stavba z dílny Fellnera a Helmera byla původně součástí dvouramenné promenády **Blanenského pavilonu**, který sloužil jako koncertní a restaurační prostory. Pavilon s místem pro 1000 návštěvníků postavil karlovarský stavitel Josef Waldert. Samotná promenáda byla vystavěná v roce 1880 z litinových dílů dodaných Blanenskými železárnami. V roce 1965 byl pavilon kvůli zchátralému stavu zbourán a zůstala tedy jen část, která je dnes známá jako Sadová kolonáda. V ní se nacházejí dvě z karlovarských terem (pojmem terma označuje minerální pramen, který má stálou teplotu vyšší než 20 °C – pozn. autora). První termou je pramen číslo 15, známý též jako Hadí pramen. Jeho název je odvozen od užovky, které u kolonády v hojném počtu žily. Objevený byl při rekonstrukci kolonády v 80. letech 20. století a v roce 2004 byl zpřístupněn veřejnosti. S teplotou 30 °C patří mezi chladnější prameny. Dalším pramenem je Sadový, po kterém se jmenuje i tato kolonáda. Ten byl objeven

Sadová kolonáda (v pozadí Vojenský lázeňský ústav)

v roce 1852 při výstavbě Vojenského lázeňského ústavu, který dodnes stojí vedle kolonády. Vývěr byl pojmenován Císařský a vyveden na úroveň vstupní haly. Část pramene je aktuálně svedena také do kolonády, kde si tento 39,1 °C teplý pramen můžeme vychutnat i my.

Atrium, nebo Nové lázně?

Pohledem přes říčku Teplou spatříme přímo před sebou budovu dnes známou jako **Atrium**. Byla postavena mezi lety 1878–1880 a návrh vypracoval architekt Ludwig Renner. V přízemí byly připravovány rašelinné lázně, v patře pak minerální koupele. Nové lázně, jak se jim tehdy říkalo, byly od zavedení číslování lázní známé jako Lázně IV. Před začátkem 2. světové války se rozšířily o druhé patro. Jako lázeňská budova fungovaly do 50. let 20. století. Pak byl interiér upraven a do prostor se přesunul městský národní výbor, který zde sídlil do začátku 90. let. Když se pak přestěhoval do prostor dnešního magistrátu města, byla stavba prodána a v roce 1997 prošla rozsáhlou rekonstrukcí. V této budově byly také instalovány první eskalátory v Karlových Varech. Dnes je zde obchodní dům zaměřený svým sortimentem na návštěvníky města.

Po levé straně Atria stojí dnes **dům Pavlov**. Návrh pro Josefa Fischera vypracoval Georg Füllä, karlovarský stavitel, a v roce 1871 byla budova postavena. Mezi lety 1898–1899 bylo k domu Pavlov přistavěno 3. patro, a tak stavba dostala svou současnou podobu. Po znárodnění sídlil v domě Výzkumný ústav balneologický. Dnes se v této romanticky historizující stavbě nachází hotel.

Víte, že

Karlovy Vary navštívil i nositel Nobelovy ceny Ivan Petrovič Pavlov?

Po operaci žlučníku mu byl doporučen šestitýdenní pobyt v lázních. Byl ubytován v hotelu Kurfürst, který byl později zbourán, aby uvolnil místo pro výstavbu hotelu Thermal. Průvodcem ve městě mu byl jeho přítel a vynikající místní lékař MUDr. Milan Mixa. Provázení slavného vědce však nebylo snadné. Považoval léčbu za zbytečnou, byl netrpělivý a rychle se chtěl vrátit k nedokončené práci v Petrohradu. Jeho pobyt zde připomíná pamětní deska na hotelu Pavlov.

Hotel Pavlov (v pozadí OC Atrium)

Vojáci ve Varech

V roce 1851 zakoupil Spolek pro postavení vojenské nemocnice pozemek o výměře 4 820 m², na kterém dříve místní hospodyňky bílily prádlo. Stál výhodných 6 300 zlatých (dnešních asi 3,5 milionu korun). O rok později byla zahájena sbírka, samotné město věnovalo na stavbu 50 000 cihel. Budova nesla název Militärbadehaus (Vojenský lázeňský ústav), s její výstavbou se začalo roku 1852 a trvalo tři roky, než byla dokončena i proto, že v jejím průběhu došly prostředky. Dr. Gallus Hochberger obětoval tomuto projektu nejen svůj čas, ale i majetek. Za to mu byl udělen Řád železné koruny III. stupně a byl císařem povýšen do rytířského stavu. Díky jeho nasazení byla 12. července 1855 slavnostně otevřena a vysvěcena nejen budova, ale i místní kaple. Karlovarští občané, jak je ostatně jejich zvykem, neměli novou budovu rádi. Kvůli střídmosti ji posměšně nazývali „Komisárek“. Vojenský lázeňský ústav byl prvním zařízením v Karlových Varech, které poskytovalo komplexní léčbu. Nejprve pouze v lázeňské sezóně, od roku 1901 již celoročně. V roce 1924 došlo k výrazné rekonstrukci a přibýlo třetí patro. Během 2. světové války zde byla vojenská nemocnice a od roku 1952 sloužila budova k doléčování nemocí zařívacího traktu po pobytech v nemocnici. Vojenská lázeňská léčebna – lázeňský dům Sadový pramen – poskytuje komplexní léčbu nejen členům bezpečnostních složek dodnes.

Vojenský lázeňský ústav Sadový pramen

Na břehu řeky Teplé

Přejdeme silnici a před námi se nachází další neméně důležitá budova – **Lázně III neboli hotel Windsor**. Budova zde vyrostla mezi lety 1864 a 1866. Na projektu se podíleli hned tři stavitelé: Gustav Hain, L. Renner a Eduard Labitzky. Lázeňský dům, jak se tehdy budova nazývala, poskytoval klientům veškeré balneologické služby té doby. Mimo procedury se zde nacházel Slavnostní sál, čtyři menší sály, restaurace, muzeum vřídlovce i knihovna. Během 2. světové války zde byla nemocnice sloužící pro potřeby říšského hlavního města. V roce 1951 zde byl umístěn Ústřední zdravotnický ústav československých lázní a zřídel. Dnes budova slouží opět jako lázně s možností ubytování a provozují se tu tradiční i moderní balneologické postupy.

Lázně III

Víte, že

v dubnu 1938 se v Lázních III. konal sjezd Sudetoněmecké strany pod vedením Konráda Henleina, který požadoval samovládu Němců a připojení Sudet k německé říši?

Při pohledu na protější stranu řeky uvidíme na ulici I. P. Pavlova hotel Kolonáda. Ten tvořily tři původně samostatné hotely. V jednom z nich, konkrétně v Hotelu de Russie, byl ubytován Nikolaj Vasiljevič Gogol. Na jeho památku je zde umístěna pamětní deska.

Na naší straně řeky můžeme vedle budovy Lázní III vidět osmiboký dřevěný altán skrývající pramen Svobody. Původně se jmenoval Lázeňský a později byl nazýván Franz-Joseph Quelle. Své současné jméno – Altán pramenu Svobody – získal v roce 1946. Objeven byl při kopání základů Lázeňského domu a altán, ve kterém je umístěn, zde stojí od 90. let 19. století.

Mlýnská kolonáda

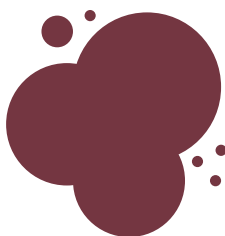
Záhon chřestu

Před námi se nachází asi nejznámější stavba Karlových Varů, pískovcová **Mlýnská kolonáda**. Jedná se o největší kolonádu ve městě. Na délku má 132 metrů, drží ji 124 sloupů a stojí zde už více než 100 let. Úplně na začátku se na jejím místě nacházela dřevěná kolonáda. Na konci 18. stol. nad Novým pramenem u Mlýnských

lázní vyrostla první promenádní stavba v Karlových Varech, i proto se tento pramen stal nejoblíbenějším ve městě. Promenáda poskytovala úkryt před nepřízní počasí a díky své popularitě byla Johannem Augustem Giesselem z Drážďan v roce 1811 přestavěna na dřevěnou empírovou kolonádu. Ta se i z estetických důvodů nacházela přímo nad řekou Teplá. Po roce 1840 se začalo uvažovat o nové reprezentativní kolonádě – zpracovaný návrh předložil Josef Zítek v roce 1869. Jednalo se o dvoupatrovou monumentální budovu s proskleným patrem. Vzhledem k nákladnosti město projekt zamítlo, a tak byl architekt nucen své plány přepracovat. Už v roce 1870 byla dřevěná kolonáda zbořena a o rok později začala výstavba nové. Stavba trvala 10 let, takže při zahájení sezóny v roce 1881 mohla být kolonáda slavnostně otevřena. O dalších 10 let později se po odtěžení části Bernardovy skály kolonáda prodloužila o zastřešení Skalního pramene. Atiku zdobí alegorické sochy z pískovce od sochařů Alfreda Schreibera a Karla Wilferta, které představují měsíce v roce. Ani Zítkova kolonáda se ale ve svých počátcích občanům města nezdála dost dobrá. Kvůli sloupoví ji nazývali „záhon chřestu“. Postupem času si na ni však zvykli a dnes patří k neodmyslitelným symbolům lázeňského centra, které každý návštěvník musí vidět.

Víte, že

dřevěné kolonádě místní přezdívali „Dupárna“? Bylo to proto, že kroky lázeňských hostů duněly po její dřevěné podlaze a bylo je slyšet široko daleko. Přestože byla později nahrazena monumentální kamennou stavbou, její lidový název se dochoval jako zajímavá připomínka minulosti.

Kolonádní prameny

Kolonáda zastřešuje pět pramenů. Půjdeme-li od budovy Lázní III, narazíme nejprve na **Skalní pramen** (44,9 °C), který do roku 1845 vyvěral v řece Teplá. Po terénních úpravách břehu byl vyveden do míst, kde ho najdeme dnes. V hlavní kolonádě se mezi sloupy nachází **pramen Libuše**. Ten má teplotu 63 °C a dříve se poeticky nazýval pramen Alžbětiných růží. Vznikl spojením čtyř menších pramenů. Třetí **pramen Kníže Václav** se ve své době využíval k výrobě léčivé soli. Je vyvedený ve dvou vázách – jedna, vypouštějící pramen o teplotě 65,4 °C, se nachází přímo v kolonádě, druhá, ze které vytéká pramen chladnější (58,6 °C), je na prostranství před ní. Na konci 18. století se svou vydatností vyrovnal samotnému Vřídlu. **Pramen Rusalka**, s původním názvem zřídla Nový pramen, po němž byla pojmenována i dřevěná kolonáda, má teplotu 60,6 °C. Svého času býval velmi vyhledávaným léčivým zdrojem, ovšem v dnešní době ho již svými účinky předčil poslední v pořadí **Mlýnský pramen**. Ten je od 16. století využíván k lázeňské léčbě, hlavně tedy ke koupelím. Dodnes je to jediný pramen v Karlových Varech, který je stáčen a prodáván po celé republice. V kolonádě je také kromě pramenů umístěno pódium pro orchestr, na kterém v létě pořádá Karlovarský symfonický orchestr kolonádní koncerty. Nalezneme zde také bustu Josefa Žitka, architekta kolonády.

V pavilonu Mlýnského pramene najdeme „In Therma Caroli IV“ neboli „Ódu na Vřídlo“. Jedná se o poetickou báseň, kterou napsal Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic kolem roku 1500. Později se objevila ve dvou vydáních souboru básní tohoto slavného humanisty – poprvé v roce 1562 a podruhé v roce 1570. Dlouho si pak na ni nikdo nevzpomněl, až roku 1815 ji objevil A. L. Stöhr (karlovarský historik) u pražského obchodníka s uměleckými předměty F. Zimmera. Ten přijížděl do Karlových Varů během sezóny prodávat své zboží. Německý překlad básně Stöhr zařadil do své knihy Kaiser Karlsbad z roku 1817. Z němčiny byla báseň přeložena až na žádost doktora Jeana de Carro a do češtiny ji přebásnil jeho přítel spisovatel Karel Alois Vinařický. O další překlad, vřelejší a čtivější, se postaral tepelský premonstrát Josef Vojtěch Sedláček. Nejzdařilejší verze pochází od Jaroslava Vrchlického, tu je dodnes možné si spolu s latinským originálem přečíst v Mlýnské kolonádě.

Vážený čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy ***Procházky Karlovými Vary***.
Pokud se Vám ukáзка líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.